

11.4.2022

Rahoitusmarkkinaosasto
Finanssisihteeri lida Hauhia

Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta annetun valtiovarainministeriön asetuksen muuttaminen

1. Johdanto

Otsikossa mainittuun asetukseen ehdotetaan tehtäväksi muutoksia. Muutokset ovat seurausta rahoitussektorin pyynnöstä päivittää asetuksen osin vanhentuneita ilmaisuja ajantasaisemmiksi.

Vastaavista syistä Finanssivalvonta on katsonut tarpeelliseksi muuttaa rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevaa määräys- ja ohjekokoelmaansa 2/2016. Asetusmuutoksen on tarkoitus astua voimaan samaan aikaan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaan tehtävien päivitysten kanssa.

Koska ehdotettuja muutoksia ei ole määrällisesti paljon, ei asetusta ole tarpeen antaa kokonaan uutena. Asetuksen liitteet on tarpeen muuttaa kokonaan, sillä ne eivät koostu muutoskelpoisista osista.

2. Tausta ja tavoitteet

Asetusta on muutettu viimeksi vuonna 2018 kansainvälisten tilinpäätösstandardien standardin Rahoitusinstrumentit (IFRS 9) käyttöönoton johdosta. Asetuksen mukaisten kirjanpitovelvollisten tilinpäätössääntely perustuu nykytilassa sekä kansainväliseen että kansalliseen sääntelyyn.

Asetusmuutoksella tavoitellaan tilinpäätöskäytäntöjen joustavoittamista ja tarkoituksenmukaistamista. Muutoksilla yhdenmukaistettaisiin kansallisten tietojen esittämistapaa suhteessa IFRS-standardiin. Tehtävät päivitykset perustuvat käytännössä havaittuihin ajantasaistustarpeisiin liitetietovaatimuksissa sekä asetuksen liitteinä olevissa tuloslaskelma- ja tasekaavoissa.

3. Asetuksenantovaltuudet

Valtiovarainministeriön asetuksenantovaltuus perustuu luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 2 §:ään (sellaisena kuin se on laissa 1363/2021),

jonka 1 momentin mukaan tarkemmat säännökset rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen sekä niiden arvonmuutosten merkitsemisestä tilinpäätökseen, tase- ja tuloslaskelmakaavoista, rahoituslaskelmasta, taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitetiedoissa ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista, konsernitaseen ja konsernituloslaskelman kaavoista ja konsernin rahoituslaskelmasta, konsernitaseen, konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman liitetiedoissa annettavista tiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä annetaan valtiovarainministeriön asetuksella. Vastaavasti 1 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää poikkeuksia rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen ja niiden arvonmuutosten merkitsemistä tilinpäätökseen koskevista kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista sekä niiden soveltamiseen perustuvista lisävaatimuksista tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa esittäville tiedoille.

4. Säännöskohtaiset perustelut

16 §. *Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.* Pykälän 1 momentin ensimmäisen lauseen loppuun lisättäisiin kaksoispiste, jotta lause olisi kieliopillisesti selkeämpi.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaa muutettaisiin. Kohta koskee voimassa olevassa muodossaan arvopaperikaupan nettotuottoja sekä niiden erittelyä. Kohtaa muutettaisiin siten, että uuden asetuksen nojalla se koskisi käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuottoja. Terminologinen muutos kuvaisi erään kirjattuja tuottoja paremmin. Erään kirjataan pääasiassa niiden rahoitusinstrumenttien tuottoja, jotka kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Asetuksen liitteenä oleviin tuloslaskelmakaavoihin päivitetäisiin vastaavasti rivin nimikkeeksi ”Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot”.

Muutoksia tehtäisiin myös 1 momentin 9 kohtaan, joka koskee selvityksen antamista suunnitelman mukaisista poistoista ja arvonalentumisten perusteista ja niiden muutoksista sekä poistojen ja arvonalentumisten jakautumisesta. Pykälän 1 momentin 9 kohtaan lisättäisiin virke, jonka mukaan samassa yhteydessä tuloslaskelman liitetietoina tulisi esittää osakkeiden ja osuuksien arvonalentumistappioiden jakautuminen, kun kyse on samaan konserniin kuuluvien yritysten ja omistusyhteisyriyten osakkeista ja osuuksista. Nämä erät kuuluvat voimassaolevan asetuksen mukaan 1 momentin 13 kohdan alle. Kohdan 13 sanamuotoa ei ole kuitenkaan tarpeen muuttaa, koska erään sisältyisivät jatkossakin kyseiset kirjaukset rahoitusvaroista. Muutos mahdollistaisi poistojen ja arvonalentumisten esittämisen yhdellä rivillä tuloslaskelmassa. Asetuksen liitteenä oleviin tuloslaskelmakaavoihin päivitetäisiin rivin otsikoksi ”Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista”.

17 §. *Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.* Pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohtaa muutettaisiin siten, että kummastakin poistettaisiin velvollisuus tase-erittäiseen erittelyyn. Näin ollen uuden 3 kohdan mukaan odotettavissa olevien luottotappioiden määrän mukainen vähennyksen voisi eritellä taseen ja taseen ulkopuolisten erien osalta muullakin tavoin kuin tase-erittäin. Samoin uuden 4 kohdan nojalla kaikkien rahoitusvarojen käypien arvojen erittelyn verrattuna niiden kirjanpitoarvoon voisi toteuttaa muutokin kuin tase-eräkohtaisella jaottelulla. Muutokset siis joustavoitaisivat sallittua esitystapaa. Pykälän 1 momentin 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että johdonmukaisuuden vuoksi aiempi viittaus saamiin muutettaisiin viittaukseksi rahoitusvaroihin. Muutoksen myötä kohta koskisi rahoitusvarojen maturiteettijakauman esittämistä tase-erittäin. Sisällöltään samaa terminologiaa ilmentävä muutos tehtäisiin pykälän 1 momentin 16 kohtaan. Voimassaolevan asetuksen mukainen ilmaisu järjestämättömistä saamisista muutettaisiin uuteen lakiin ilmaisuksi arvoltaan alentuneista rahoitusvaroista. Järjestämättömät saamiset on vakavaraisuudessa käytetty termi, joten sen muutos palvelisi kirjanpidon termistön yhdenmukaisuutta.

18 §. *Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitusvelkojen käypien arvojen esittämistä verrattuna niiden kirjanpitoarvoon ei tarvitsisi tehdä voimassaolevan asetuksen edellyttämällä tavalla tase-erittäin. Lisäksi muutettaisiin 1 momentin 4 kohtaa, joka koskee nyky muodossaan velkojen maturiteettijakauman esittämistä tase-erittäin. Uuden asetuksen nojalla kyse olisi rahoitusveloista velkojen sijaan, mikä yhdenmukaistaisi käytettyä termistöä.

Liitteet 1, 2, 5 ja 6. Asetuksen liitteenä olevat tuloslaskelmakaavat olisi tarpeen muuttaa kokonaan, koska niitä ei ole rakennettu muutoksesta osista. Tästä huolimatta liitteiden sisältö pysyisi pääosin muuttumattomana. Tehtävät muutokset on selostettu tarkemmin alla.

Tuloslaskelmakaavojen rivi "Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot" korvattaisiin rivillä "Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot". Vastaavasti alarivit "Arvopaperikaupan nettotuotot" ja "Valuuttatoiminnan nettotuotot" poistettaisiin tarpeettomina kaavoista. Alarivien sisältämät tiedot tulisi silti eritellä liitetiedoissa asetuksen 16 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti. Samassa yhteydessä siirrettäisiin rivin "Suojauslaskennan nettotulos" sisältö "Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot" -riville. Tästä syystä "Suojauslaskennan nettotulos" -rivi poistettaisiin, vaikka kyseisten liitetietojen esittämisvaatimus säilyisi.

Tuloslaskelmakaavojen rivi "Hallintokulut" nimettäisiin uudelleen "Henkilöstö- ja hallintakulut" -riviksi. Rivin sisältö ei muuttuisi, mutta nimenmuutos kuvaisi paremmin rivin sisältöä, joka koostuu pitkälti henkilöstökuluista.

Tuloslaskelmakaavojen rivin "Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä" sisältöä täydennettäisiin. Rivi sisältäisi uuden asetuksen

myötä myös arvonalentumiset hankintamenoön arvostetuista tytäryhtiö- ja osakkuusyhtiöosakkeista. Nykytilassa nämä kuuluvat riville ”Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonarvonalentumistappiot”. Samalla rivin nimi muuttuisi muotoon ”Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista”. Muutoksen myötä liitetiedot näistä eristä tulisi esittää 16 §:n 1 momentin 9 kohdan eikä 16 §:n 1 momentin 13 kohdan nojalla. Pykälän 1 momentin 9 kohtaa täydennettäisiin tätä vastaavasti.

Tuloslaskelmakaavojen rivin ”Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista” nimi muutettaisiin muotoon ”Lopulliset ja odotettavissa olevat luottotappiot”. Uusi nimi kuvastaisi paremmin riville kirjattuja eriä. Samalla rivi ”Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot” yhdistettäisiin uuteen lopullisten ja odotettavissa olevien luottotappioiden riviin. Muutosten myötä muodostuisi yhteinen rivi luottotappioille ja arvonalentumisille. Muutos ei vaikuttaisi 16 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaiseen velvollisuuteen esittää erittelyä näistä eristä liitetiedoissa.

Liitteet 3, 4, 7 ja 8. Asetuksen liitteenä olevat tasekaavat muutettaisiin kokonaan, koska niiden yksittäisiä rivejä ei ole mahdollista muuttaa. Tästä huolimatta liitteiden sisältö säilyisi muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta muuttumattomana. Tehtävät muutokset on kuvattu tarkemmin alla.

Taseeseen lisättäisiin rivit ”Vastaavaa yhteensä” ja ”Vastattavaa yhteensä”. Nämä lisäykset selkeyttäisivät tasekaavaa ja helpottaisivat sen lukemista. Lisäksi tasekaavan vastattavaa-puolelle tehtäisiin muutos koskien riviä ”Vapaaehtoiset varaukset”. Rivin nimi päivitetäisiin muotoon ”Verotusperusteiset varaukset”, jotta se vastaisi paremmin kirjanpitolaissa käytettyä termistöä.

5. Voimaantulo

Muutosasetuksen ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2023. Voimaantuloajankohdan ehdotetaan olevan sama kuin Finanssivalvonnan määräysohjekokoelman 2/2016 muutosten.

6. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan vähäisiä säädösteknisiä päivityksiä, jotka pohjautuvat muun muassa kansainvälisissä kirjanpitostandardeissa tapahtuneisiin muutoksiin. Muutoksilla ei arvioida olevan sanottavia taloudellisia tai resurssivaikutuksia luottolaitoksiin, sijoituspalveluyrityksiin tai Finanssivalvontaan. Muutosten ei arvioida aiheuttavan tietojärjestelmäkustannuksia kirjanpitovelvollisille. Ehdoteuilla muutoksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Muutokset jossakin määrin selkeyttävät luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöskäytäntöjä. Lisäksi

muutokset tietyiltä osin yhdenmukaistavat luottolaitosten erillis- ja konsernitilinpäätöksiä. Näillä voi olla positiivista vaikutusta tilinpäätöksen laatimista koskeviin prosesseihin sekä tilinpäätösinformaation laatuun.

7. Asian valmistelu

Asetusehdotus valmisteltiin virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa, koska asetukseen tehtävät muutokset ovat kiinteästi sidoksissa Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaan. Valmistelutyössä on ollut käytettävissä myös Finanssiala ry:n taholta toimitettuja ehdotuksia.

[Asetusehdotus on ollut julkisella lausuntokierroksella lausuntopalvelu.fi-portaalin kautta 11.4.2022–25.5.2022. Lausuntopalaute täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

Koska muutosasetukseen tehdään lähinnä teknisiä ja säännöshuollollisia muutoksia, on asetusehdotus yleiseltä merkitykseltään vähäinen. Siksi laintarkastusta ei ole tässä yhteydessä katsottu tarpeelliseksi tehdä.